

ลักษณะนามในภาษาไทยโคราลที่บ้านบึงทับปรางค์ ตำบลกระโทก

อำเภอโคกชัย จังหวัดนครราชสีมา

นางสาว นฤมล จันทร์คูรวงศ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาต่างประเทศ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2528

ISBN 974-564-976-7

I 1534504x 013345

Classifiers in Korat Thai Spoken in Ban Bung Thap Prang,
Tambol Krathok, Amphoe Chok Chai, Nakhon Ratchasima Province

Miss Narumol Chantrasupawong

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Linguistics

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ลักษณะนามในภาษาไทยโคราชที่บ้านปึงหับปรางค์ ตำบลกระโทก

อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

โดย

นางสาว นฤมล จันทร์คุ้มวงศ์

ภาควิชา

ภาษาคำสั่งตรี

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยคําสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

[Signature]

..... คณบดี บัณฑิตวิทยาลัย

(คําสตราจารย์ ดร. สุประติษฐ์ บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยคําสตราจารย์ ดร. เพ็ญศิริ วงศ์วิภาณนท์)

..... กรรมการ

(รองคําสตราจารย์ ดร. ปราณี กุลละวณิชย์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยคําสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. กัลยา ติงคภัทย์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยคําสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ลักษณะนามในภาษาไทยโคราชที่บ้านโป่งทับปร่างค์ ตำบลกระโทก
อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

ชื่อผลิต   นางสาว นฤมล สันทระคู่วงศ์

อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์

ภาควิชา   ภาษาศาสตร์

ปีการศึกษา   2528

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาการใช้คำลักษณนามในภาษาไทยโคราช ซึ่งพูดที่หมู่บ้านโป่งทับปร่างค์ ตำบลกระโทก อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อดูว่าคำลักษณนามที่ใช้ในหมู่บ้านดังกล่าว มีอะไรบ้าง มีความหมายอย่างไร และใช้แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไรในผู้พูดภาษาไทยโคราช ที่มีอายุและอาชีพต่างกัน วิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์คือการวิเคราะห์องค์ประกอบ (componential analysis) ผู้วิจัยกำหนดความหมายของคำลักษณนามแต่ละคำโดยดูจาก คำนามที่เกิดร่วม และแสดง ความหมายของคำลักษณนามในรูปของอรรถลักษณะหรือองค์ประกอบ ทางความหมาย

ผลการวิเคราะห์แสดงว่า คำลักษณนามในภาษาไทยโคราชที่ใช้ในหมู่บ้านดังกล่าว สามารถแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ตามอรรถลักษณะที่สำคัญได้ 10 ประเภท ซึ่งแตกต่างกัน ตามอรรถลักษณะ เช่น มีชีวิต ไม่มีชีวิต เป็นอวัยวะ เป็นพาหนะ และมีรูปทรงกลม มีรูปยาว เป็นต้น สำหรับการวิเคราะห์คำลักษณนามพบว่า จำนวนคำลักษณนาม และการปรากฏร่วมกับคำนามของ คำลักษณนามในผู้พูดที่มีอายุและอาชีพต่างกัน มีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าปัจจัย สำคัญที่ทำให้มีการใช้คำลักษณนามแตกต่างกันไป ได้แก่ การมองวัตถุต่างมิติกันของผู้พูดภาษา การเปลี่ยนแปลงในตัวภาษาไทยโคราชเอง และผลของการที่ภาษาไทยโคราชสัมผัสกับภาษาไทย กลาง

Thesis Title   Classifiers in Korat Thai Spoken in Ban Bung Thap Prang,
 Tambol Krathok, Amphoe Chok Chai, Nakhon Ratchasima
 Province

Name   Miss Narumol Chantrasupawong

Thesis Advisor   Assistant Professor Amara Prasithratsint, Ph.D.

Department   Linguistics

Academic Year   1985

Abstract

This thesis is a study of classifiers in Korat Thai spoken in Ban Bung Thap Prang, Tambol Krathok, Amphoe Chok Chai, Nakhon Ratchasima Province. The main purpose is to find out what classifiers are used in the village, to analyze their meanings and to see whether the number and the use of classifiers vary with the age and occupation of the speakers. Componential analysis is an approach used in the analysis of the meanings of classifiers. The meaning of each of the classifiers is inferred from the nouns that the classifier occurs with and is shown in the form of a set of semantic components.

The results of the analysis show that all of the classifiers can be divided into 10 main categories, which are differentiated by such features as animate, inanimate, body part, vehicle, round things, long things etc. As for the use of the classifiers, it is found

that the number and the occurrences of the classifier vary with the age and occupation of the speakers. In addition, there are three significant factors which influence the use of classifiers : the speakers' different views of objects, change in Korat Thai itself and the affect of contact with Standard Thai.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เกิดจากการชี้แนะและสนับสนุนจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้กรุณาให้แนวความคิด และข้อเสนอแนะอันมีค่าต่าง ๆ รวมทั้งได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการพิจารณาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง นอกจากนี้ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความช่วยเหลืออย่างเอาใจใส่ยิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว.กัลยา ดิงคัมภีร์ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศิริ วงศ์วิภาณนท์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และแก้ไขทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ที่สุด

นอกจากนั้นผู้วิจัยขอขอบพระคุณฝ่ายทะเบียนที่ว่า การอำเภอโคกขี้เหล็ก จังหวัดนครราชสีมา ที่ได้ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งเกี่ยวกับข้อมูลประชากรและหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านปิงที่บรางค์ และผู้ออกภาษาทุกคนที่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภาษา

อนึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้ให้ความช่วยเหลือเรื่องทุนวิจัย อันทำให้การศึกษาครั้งนี้เป็นไปด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้พิมพ์ทั้งสองท่าน ตลอดจนขอขอบพระคุณที่ ๆ ที่ได้ให้การสนับสนุน ส่งเสริมเป็นกำลังใจในการเขียนวิทยานิพนธ์ตลอดมา

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 ขอบเขตการศึกษา	3
1.4 สัมมุติฐานการวิจัย	3
1.5 ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย	4
1.6 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล	7
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
1.8 ข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้าน	9
2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำลักษณนามโดยทั่วไป	
ศิริ อัสสัม	11
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำลักษณนามในบางภาษา	17
2.2.1 การศึกษาคำลักษณนามในภาษาพม่า	17
เบคเกอร์	17
2.2.2 การศึกษาคำลักษณนามในภาษาไทย	21
พระยาอุปกิตศิลปสาร	21

บทที่

หน้า

	วิไลวรรณ ынธิฐานันท์	22
	อังกาบ ผลากรกุล	23
	บรรจบ พันธุเมธา	27
	พลาเช็ค	29
	นววรรณ พันธุเมธา	36
	กันธิมา วัฒนประเสริฐ	38
3	วิเคราะห์คำลักษณนามในภาษาไทยโคราช	42
	3.1 หลักในการวิเคราะห์ห้วงค้ประกอบ	42
	3.2 การกำหนดอรรถลักษณะของคำลักษณนาม และการจำแนก อรรถลักษณะ	44
	3.2.1 อรรถลักษณะเทียบชีวิต	44
	3.2.2 อรรถลักษณะไม่เทียบชีวิต	44
	3.3 คุณสมบัติของอรรถลักษณะ	46
	3.4 อรรถลักษณะต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น	47
	3.5 ความหมายของอรรถลักษณะ	51
	3.6 ความสำคัญของอรรถลักษณะในการวิเคราะห์คำลักษณนาม	54
	3.6.1 แ่ดงคำลักษณนามเป็นกลุ่ม	55
	3.6.2 แ่ดงคำลักษณนามเป็นคำเดี่ยว ๆ	57
	3.7 คำลักษณนามที่มีรูปเหมือนกัน	59
4	การแปรในการใช้คำลักษณนามในภาษาไทยโคราช	64
	4.1 การใช้คำลักษณนามแบบไม่มีการแปร	64
	4.2 การใช้คำลักษณนามแบบมีการแปร	72
	4.2.1 รูปแบบของการแปร	72
	4.2.2 การใช้คำลักษณนามตามตัวแปรอายุและอาชีพ	75

บทที่	หน้า
4.3 ลักษณะการแปรของคำลักษณนาม	79
4.3.1 การแปรแบบมีเงื่อนไขกำหนด	79
4.3.2 การแปรแบบอิสระ	85
4.4 จำนวนคำลักษณนาม	86
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	90
5.1 สรุปผลเกี่ยวกับการใช้คำลักษณนามในภาษาไทยโคราช	90
5.2 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา	91
5.3 ข้อเสนอแนะ	93
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก	98
ประวัติผู้เขียน	121